

Kevesebb Natura-2000 területet

dr. Rigó Mihály
ny. mérnök

„Ha küzdesz, veszíthetsz,
ha nem küzdesz, már veszítettél.”
dr. Regdon Ibolya
a szegedi Radnóti Gimnázium tanára

A helyzet

Rettenetes teher az országon a Natura-2000 területek léte. Ez egy báránybőrbe bújtatott farkas. Amikor az EU tagjai akartunk lenni ezt ránk kényszerítették, a belépés feltételeként.

Akkoriban az EU mezőgazdasága túltermelési válságban leledzett. Minden saját földjüktől igyekeztek megszabadulni, a termőföldjeiket kivonni a termelésből, a már EU-s országok, hogy a túltermelésüket lecsökkentsék.

Ekkor jelentkeztünk, mint zömében agrár ország, kiváló termőhelyi adottságokkal.

Belépési feltételük szabták a magyar mezőgazdaság megszorítását, mert nem kellett nekik a Dunára víz.

Hogy lágyabb legyen a kikötés, az ország ötödét természetvédelembe vonták, mert ők aztán nagyon környezetvédők. A magyar országterület 21%-án megnehezítették, megszorító feltételekhez kötötték a terület művelését. Az is tény, hogy korábban nem 21% volt az első magyar ajánlat, hanem kevesebbet ajánlottak fel a magyarok, melyet akkor keveselltek, és megemeltek.

Az is tény, hogy a régi EU-s országokban sokkal kisebb arányú területkivonásokkal is meg tudják védeni a természetet!

Végül az is igaz, hogy a hatalmas terület tulajdoni leveleire azonnal rávezették a földhivatalokban a megkötöttséget, a termelési korlátozást, ki sem kérve a terület tulajdonosait, velük szinte nulla egyeztetést végezve.

Ez az akció pár évtized alatt is rengeteg kárt okozott a magyar közlekedésügynek.

Érdemes lenne egy könyvbe összegyűjteni a természetvédelmi, környezetvédelmi hatóságok kikötéseket, feltételeket, melyet keményen bevasalt az építési hatóság, semmiféle segítséget sem nyújtva a kérelmezőnek.

Sok még nevetségnek is silány. Érdemes lenne ezek után ezeket beárazni, mert akkor látszana a kártétel.

Többször kértem a védelmi területek kijelölések fokozatos felülvizsgálatát, de ez még ma is tabu, érinthetetlen.

Az enyémhez hasonló felülvizsgálati kérelmek időnként felbukkannak, majd az őket övező némaságban elmerülnek.

Egy erdész szakember friss véleménye

Nem csak nekünk okoztak károkat, hanem a mezőgazdászoknak vagy pl. az erdészeknek is. A kár az egész magyar gazdaságot sutja. Mellékelek pár részletet egy gyakorló erdész szakember tapasztalatából. Majdnem biztos, hogy sorsa azonos lesz az én javaslatom sorsával. A helyzet általánosítható, mivel minden bizonnyal teljesen hasonló tartalmú véleménye lenne más szakterület szakemberének is.

Erdészeti Lapok; 2021. április; Bartha Pál ny. okl. erdőmérnök: „Hozzászólás”

Ezzel párhuzamosan pedig újra kell tárgyalni a természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületek mennyiségét, mert az, az alábbi mutatók szerint indokolatlanul sok! Állításomat az *Erdővagyon-gazdálkodási közlemények* 7. számából (*dr. Lett Béla – dr. Stark Magdolna 2017*) vett adatokkal próbálom alátámasztani.

Az 5.4.1 fejezet 5–30. táblázata szerint a 495 ezer hektár természetesen erdőből 323 ezer hektár (65%) védett, illetve esik Natura 2000 hálózat hatálya alá; az 529 ezer hektár származék erdőből 315 ezer hektár (60%); a 116 ezer hektár átmeneti erdőből 41 ezer hektár (35%); a 652 ezer hektár kultúrerdőből 116 ezer hektár (18%); a 129 ezer hektár faültetvényből 33 ezer hektár (26%). Az összes 1 921 ezer hektárból tehát 828 ezer hektár (43%) valamilyen természetvédelmi oltalom alatt áll. Ez megdöbbentő szám!

A természetvédelem ekkora területen való működtetése egyrészt óriási költségvetési forrást igényel, másfelől a természetvédelmi korlátozások jelentős anyagi terhet jelentenek az erdőgazdálkodók számára, amit az állam csak részben kompenzál.

Végül megemlítendő az is, hogy az erdőgazdálkodó az erdőterület 43 százalékán a természetvédelmi és az erdészeti hatóság kettős felügyelete alatt dolgozik, ami felesleges bürokráciaterhet ró rá. Az erdőknek az erdészekről való féltése álságos, hiszen a védelem alá vont idős erdőket szakmai elődeink akkor hozták létre, amikor természetvédelmi törvény még nem is létezett.

A területi revízióhoz az biztosíthatna jogalapot, hogy az esetek többségében a védelem alá vonás eljárásjogilag nem volt kifogástalan. Tudom, hogy javaslatom sok személyes egzisztenciát sért, és azt is tudom, hogy a vadász és természetvédelmi lobbis igen erős. De ezt a harcot egyszer meg kell vívnia a szakmának!

A MEGOSZ álláspontja szerint a természetvédelmi törekvések túlzottak. Ismereteim szerint a természetvédelmi célok, előírások és korlátozások részben a természetvédelmi, részben az erdőtvényben találhatóak.

A MEGOSZ álláspontja szerint a természetvédelmi törekvések túlzottak. Ismereteim szerint a természetvédelmi célok, előírások és korlátozások részben a természetvédelmi, részben az erdőtvényben találhatóak.

Szakmai-jogi feladat tehát annak a vizsgálata, hogy a szóban forgó természetvédelmi és erdőtvényi korlátozások megfelelnek-e a tulajdonjog korlátozási feltételeinek, különös tekintettel arra, hogy a tulajdonjog alapjog. A másik vizsgálandó kérdés, hogy az állam hogyan érvényesíti a tulajdonjog korlátozását. Úgy tudom,

Az erdőgazdálkodó szorongatott helyzetéből egyetlen kiút lehetséges: a termőföld tulajdonosát vissza kell helyezni alkotmányos jogaiba! Ez az egyetlen fegyver, mellyel a természetvédelmi és vadászati lobbí legyőzhető, de ezt – sajnálatos módon – a szakma még nem ismerte fel.

A természetvédelmi és az erdőtörvény más tulajdonában álló erdőterületre vonatkozóan állapít meg gazdálkodással kapcsolatos korlátozásokat. A vadászati törvény pedig más tulajdonában álló erdő- és mezőgazdasági területre vonatkozóan ad jogosítványokat a vadgazdálkodónak. Sajnos, különösen a természetvédelmi korlátozások (második bekezdés) és vadgazdálkodási jogosítványok súlyosan sértik az erdőtulajdonos Alkotmányban biztosított tulajdonosi jogát!

A szabályozás és az ágazati felelősségvállalás egységének helyreállításához a következő javaslatot teszem. A három, ún. „zöld törvény” újrafogalmazása után kerülhetne sor a természetvédelmi oltalom alatt álló erdők mennyiségi felülvizsgálatára.

Azok az erdők maradhatnak természetvédelmi oltalom alatt, melyekben a biológiai sokféleség magas szintű megőrzéséhez az erdőtörvényben biztosított eszköztár elégtelen. Ezen erdőket a természetvédelem kezelésébe célszerű adni.

Mivel lehetne alátámasztani a terület kijelölések felülvizsgálatát megkezdeni, majd a megszigorított területek nagyságának csökkentését?

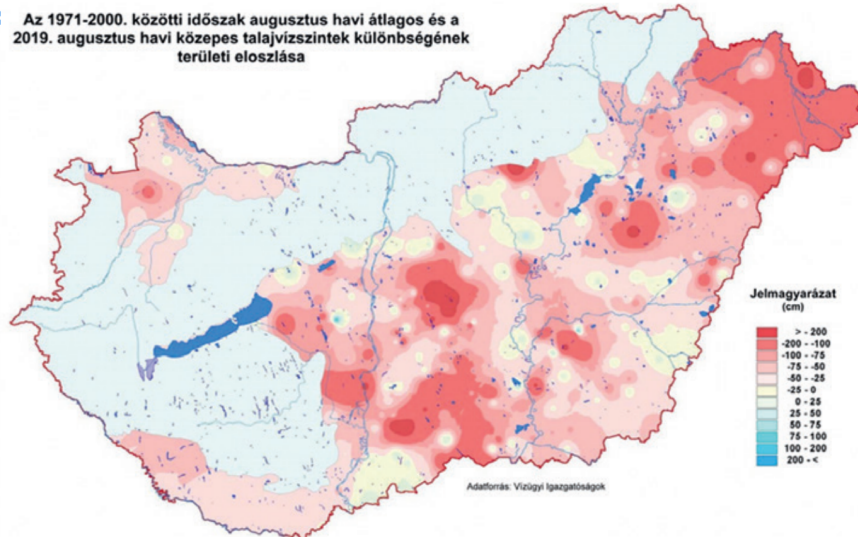
A Natura-2000 területek vizes élőhelyek, vagy valamilyen módon kapcsolatos a vízzel és így a klímaváltozással. Mi a helyzet a vízzel?

Mérnök újság; 2021. március; az 51. oldaltól; Láng István, aki okl. vízépítő mérnök, az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója: „A duzzasztómű meg a szivacs” címmel ezt írta:

„Évtizedes összehasonlításban az aszálykár óvatos becslések szerint is 7–10-szerese az árvíz okozta veszteségeknek, holott az árvízkarok is elég súlyosak voltak ebben az időszakban. A süllyedő vízszintek miatt az egyéb célú (ivóvíz-ellátási, ipari, természetvédelmi és egyéb) vízpótlások lehetősége csökken, vagy lényegesen drágább lesz azáltal, hogy szivattyúzni kell.”

„Folyóink kis- és középvízi medre süllyed, aminek következtében a vízszintek (talajvízszintek) is apadnak (2. kép).”

2. kép: Az 1971-2000. közötti időszak augusztus havi átlagos és a 2019. augusztus havi közepes talajvízszintek különbségének területi eloszlása

Azaz: a térkép a 2019-es vízszint és a megelőző 30 év átlagos vízszintje KÜLÖNBSÉGÉ-t mutatja, azaz a talajvízszint süllyedését.

A teljes Alföldön a talajvízszint süllyedés a jellemző. Minél pirosabb a térkép annál nagyobb a talajvízszint süllyedése! Kiszárad a Homokhátság, de pl. Gemenc is!

„Képesek leszünk-e valamennyi vizes élőhelyünket szivattyúzással fenntartani? Aligha. Legfeljebb **észrevétlenül hozzászokunk a kiszáradáshoz**, lemondunk nemzetgazdasági bevételekről, természeti értékek elvesztése felett keseregünk és követeljük a vízügytől, hogy ne engedjen több vizet ki az országból, mint ami oda beérkezik, a hogyanban azonban nem nézünk szembe.”

„A kiszáradási folyamatok a természetvédelmi terület mesterséges vízpótlását teszik szükségessé.”

Miből látják ezt a vizes szakemberek?

Figyelik a folyók, tavak vízállását, azt a vízszint magasságot, amelyen áll a mederben a víz. Ez egy valószínűség változó, tehát nem állandó érték, szintre napról napra változik. Hol fentebb, hol lentebb. Feljegyzik azt is, hogy az egyes vízszint az év napjai során hányszor fordul elő. Az ebből rajtot grafikon az alább, amely tk. nem is tartóssági, hanem relatív gyakorisági grafikon.

valójában a vízállások relatív gyakorisága (korábban)

Ebből látszik, hogy ebben a konkrét esetben – egy átlagos vízállásnál – a legtöbbször a 200 cm-es vízmagasság fordult elő. Látható, hogy mind 400 cm-nél, mind 100 cm-nél kevesebbszer időzött a vízszint. Ez volt korábban a helyzet.

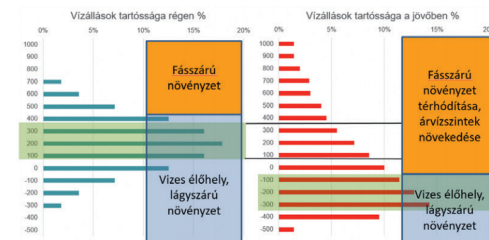
Lényeges a változás a klímaváltozás beindulása után! Ezt a következő grafikon jellemzi.

valójában a vízállások relatív gyakorisága (mostanság)

Látható, hogy manapság a leggyakoribb vízszint érték (-300) cm-es! A grafikon nagyobb értékei is eltolódtak a kisebb vízállás szintek felé.

A különbség egymás mellé rakva még nyilvánvalóbb.

3. ábra: A vízállások tartósságának változása a vizes élőhelyek visszaszorulását idézi elő

az elcsúszás a talajvízszint süllyedés miatt

„Több helyen már a természetvédelmi területek is a költséges, szivattyús vízpótlásra szorulnak.”

„A kis- és középvízszintek süllyedése magával hozza a talajvizek süllyedését is.”

„... az elérhető vízkészletek folyamatosan csökkennek, miközben a vízigények növekedésével kell számolnunk.”

Az előbbi vízügyi állítások cáfolhatatlanok.

Köszönet a mai valóság felismeréséért és közreadásáért a vizes szakmának!

Na most, mi következik ebből?

Ha egy mederben sokkal gyakoribb a kis vízszint, akkor abban egyre kevesebb a víztömeg, így egyre kevesebb az éltető víz, amely a védett növényeket, madarakat, hüllőket, halakat táplálja. A kisebb térfogatú víztömeg másként melegszik fel, mely lényeges életfeltétel.

Az élőlények egyre mostohább körülmények közé kerülnek. Vagy elmenekülnek, vagy elpusztulnak. A Homokhátságon már eltűntek a korábbi tavak.

Végeredményben

Ami eddig vizes élőhely volt, az egyre inkább nem lesz az.

Ha pedig így alakul, akkor mi lehet az értelme ezeket továbbra is fenntartani vizes élőhelyként. Mi miatt kellene tovább védeni a semmit!

A javaslatom

Tudomásul venni az Alföld zömének kiszáradást, mint objektív tény, és fokozatosan hozzáigazítani a szabályozást, egyben kijavítani a kijelöléskor elkövetett súlyos hibákat is. Lehet, hogy már sok helyen minden kiszáradt és a védelem azonnal levehető. Lehetnek olyan helyek, ahol még pislákol valamennyi élet, de a folyamat visszafordíthatatlan. Végül megszüntetni a védett státuszt és a földhivatalnál is felszabadítani a földrészleteket, a józan ész jegyében.

A felülvizsgálat kezdeményezője természetesen az ITM-nek kellene lenni, hiszen ezen minisztérium szvenedi az egyik legnagyobb érdeksérelmet. Elege lenne már az ilyen-olyan zöld hatóság bármilyen kívánságának ész nélküli, azonnali teljesítéséből. Most sajnos nem érzik ennek szükségességét és várják a sült galamb berepülését. Nem tudom, hogy mitől gondolják, hogy magától a megszüntetés, a kivonás nem fog elkezdődni.

Köszönöm a két idézett szerző véleményét!

Szeged, 2021. V. 5.